

[Burgdorf]

bestemt navn kom på listen. Dette skete efter, at biskoppen havde fremsendt sin liste over emner. Resultatet var, at der skulle udarbejdes en ny liste med den pågældendes navn, hvorefter vedkommende blev udnævnt imod biskoppens ønske.

Besvarelse (30/3 81):

Kirkeministeren (Tove Lindbo Larsen):

Af ministeriets akter i de 4 sager vedrørende provsteudnævnelser, der er beskrevet i Weekendavisen den 20. marts 1981, fremgår intet om, at der fra ministeriets side er rettet henvendelse til vedkommende biskop om at medtage bestemte ansøgere i udtalelserne.

Jeg kan derfor ikke bekræfte hændelsesforløbene i forbindelse med udnævnelse af de 4 provster som beskrevet i omtalte avis.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om stop for favorisering af arbejdsgiverbørn ved optagelse på EFG-uddannelser.

[Af Steen Folke (VS) og Tyroll (VS)].

(Beslutningsforslag nr. B 68. Fremsat 6/2 81).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

På regeringens vegne må jeg afvise det fremsatte forslag til folketingsbeslutning ud fra den begrundelse, jeg tidligere har givet fra denne talerstol, nemlig den 10. december 1980, og som i øvrigt er optrykt som bilag til beslutningsforslaget.

Som jeg allerede sagde dengang, er kvotaordningen inden for de grafiske fag foreslået af erhvervsuddannelsesudvalget, hvor arbejdstagere og arbejdsgivere er ligeligt repræsenteret. Ikke mindst praktikpladsproblemerne inden for de grafiske fag, som i vidt omfang er geografisk bestemt, og en manglende udbygning af basisuddannelsen har gjort, at jeg også i år har imødekommet de grafiske fags ønske om en kvotering.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget postuleres det, at ordningen er presset igennem af arbejdsgiverne inden for det grafiske område i forhandlinger med de grafiske fagforbund. Mig bekendt er de grafiske fagforbund enige i, at kvoteringen opretholdes indtil videre, og jeg kan bl.a. henvise til næstformanden i Typograf-Forbundet, hr. Ole Kidmose, som i et læserbrev i Socialistisk Dagblad den 20. februar 1981 har taget skarp afstand fra det fremsatte beslutningsforslag.

Nørgaard Sørensen (S):

Denne såkaldte 10 pct. kvotaordning ønskes fjernet af VS med den udtrykkelige begrundelse, at der er tale om en favorisering af arbejdsgiverbørn. Det skal jeg ikke gå ind i en nærmere diskussion af. Jeg tror, der kan være en vis sandhed i, at der sker en meget uhensigtsmæssig favorisering ved den ordning, man har, men ordningen er altså foreslået af både arbejdsgivere og arbejdstagere, og derfor er det vel nok naturligt, at man har godkendt en sådan ordning. Det svarer for øvrigt meget nøje til de procedurer, man anvender inden for undervisningsministeriet.

Som undervisningsministeren sagde, har Ole Kidmose, som er næstformand i Dansk Typograf-Forbund, den 20. februar 1981 i Socialistisk Dagblad advaret mod VS' forslag. Selv om jeg ikke regner med, at jeg er særlig politisk enig med Ole Kidmose eller mange i Dansk Typograf-Forbund, synes jeg, at der fra hans side anvendes en ganske interessant begrundelse. Han gør opmærksom på, at det at modsætte sig ordningen for nærværende kan medføre en yderligere argumentation fra arbejdsgiverne for at fastholde mesterlæren, eventuelt udbygge den inden for dette område. Det må da i hvert fald være et argument, der kan påvirke VS. Det kan også godt påvirke socialdemokratiet.

Vi kan ikke løse EFG-mesterlæreproblemerne ved et forslag som dette, og i øvrigt tror jeg nok, at de forskellige partiers stilling desangående er velkendt. Som ordningen er nu, bør man ikke sidde de faglige organisationers indstilling overhørig.

Jeg vil godt understrege, at vi principielt ikke i socialdemokratiet er imod at overveje en afskaffelse. Vi bryder os ikke om en eventuel favorisering, der måtte finde sted på baggrund af denne ordning, og vi betragter

[Nørgaard Sørensen]

dette som en undtagelsesregel i en overgangsperiode. Vi vil på baggrund heraf ikke kunne acceptere, at en sådan regel indføres på andre fagområder, som der har været tale om.

Øllgaard (V):

Sagt i al venlighed synes vi i venstre, at forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 68 ser en lille smule syner, og da syner er svære at kommentere, har jeg ikke mange bemærkninger at gøre til forslaget, ud over, at hvis det påståede problem for alvor eksisterede, så kunne der være grund til at se på sagen. Hvis der var tale om en nævneværdig favorisering af arbejdsgiverbørn, så måtte vi se på sagen. Selvfølgelig, sagen drejer sig om, finder vi i og for sig er en god ordning, og der er jo da også, som det allerede er nævnt to gange, bred opbakning bag ordningen.

Vi må derfor meddele, at vi ikke kan medvirke til, at det beslutningsforslag, vi her behandler, nyder fremme.

Karen Højte Jensen (KF):

I dette forslag har man oppustet et problem til at være noget helt andet end det, det er. Det drejer sig om, at man har en kvoteringsordning, hvor 10 pct. går til en speciel gruppe. Jeg finder det ganske relevant, at man her har taget et praktisk hensyn for at få en uddannelse til at fungere og for at klare det rekrutteringsproblem, som det åbenbart er vanskeligt at klare i visse områder. Også fordi der er fuld enighed mellem arbejdstagere og arbejdsgivere i dette akutte problem, må vi afvise forslaget.

Nymann (FP):

Fremskridtspartiet er enig med forslagsstillerne i, at der kan ligge et problem her. Vi kan ikke se, at det er det store problem, men vi mener absolut, at baggrunden for, at man kan nyde fremme inden for systemet, må være kvalifikationer og ikke, hvor man er født.

På den anden side mener fremskridtspartiet, at der er uhyre mange fordele ved, at en ung, der kommer fra et eller andet erhverv, har muligheder for at fortsætte inden for erhvervet, for vi mener, at den viden, han har fået som ung, er uhyre værdifuld. Men vi mener absolut ikke, at man på baggrund af en eller anden lov skal kunne bryde ind i et

system, fordi man er født på den og den måde. Jeg ved godt, at der kan siges meget både for dette og imod dette, men det skal stå helt klart, at det må være kvalifikationerne og ikke, hvor og af hvem man er født. Derfor synes vi faktisk, at det er et rimeligt forslag, og derfor vil vi støtte det.

Når vi ser ud over samfundet som helhed, er vi lidt forundrede over, at VS nu lige har slået ned på dette område. Hvis man ser på, hvordan tingene udvikler sig både i folketinget og i den overordnede administration, så vil man se, at partier sørger for, at bekendte kommer ind på områder, selv om de faktisk ikke har de kvalifikationer, de burde have, men hvor den afgørende vægt lægges på fagforeningsbog eller politisk tilhørsforhold. Det mener vi er meget, meget værre end det eksempel, VS har trukket frem her.

I det store og hele synes vi, at forslaget er rimeligt, og vi er glade for det.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

I SF er vi helt enige med VS i, at der skal være lige adgang til uddannelserne. Vi mener principielt ikke, at der skal være nogen adgangsbegrænsning; derfor mener vi, at alle skal have mulighed for at komme inden for uddannelserne.

Vi har adgangsbegrænsning for øjeblikket, og det kan vi så beklage, men i og med at vi har den, mener vi, at det kan være rimeligt at tage hensyn til geografiske forhold. Der er en meget dårlig spredning på de skoler, der er, eller en meget dårlig dækning i hvert fald, og derfor kan det være relevant at se på de geografiske hensyn, der kan ligge i det.

Vi mener også, der er et andet forhold, det kan være rimeligt at tage i betragtning, og det er kønsmæssig fordeling. Vi kunne godt foreslå, når der nu er adgangsbegrænsning, at man lavede en kvotering med hensyn til kønnene.

Jeg har haft kontakt med de grafiske fagforbund, og de siger selv, at dækningen er deres største problem, og at de er nervøse for, at man, hvis man ændrer reglerne, vil presse de unge mennesker ind i mesterlæren i stedet for. Jeg er ikke helt enig med dem i den betragtning. De siger på den anden side, at i det øjeblik vi ikke har mesterlæren mere, men kun EFG, ønsker de denne regel ophævet. Det er altså ikke med deres gode vilje,

[Marianne Bentsen-Pedersen]

reglen er der, men de har set det nødvendigt, og det kan jeg så være uenig med dem i.

Jeg har fået oplyst, at de 10 pct. fortrinsvis anvendes til at søge den geografiske dækning bedre tilgodeset. Det kan så være positivt, men det gør det selvfølgelig ikke mindre kønt, at man også har den anden regel, og jeg er enig i, at vi må henstille til ministeren, at hun tager den ud.

Jeg er også nervøs for, at det kunne brede sig til andre forbund. Her tænker jeg på, at hvis det bliver almindeligt, så kan man jo risikere, at ens egne børn kun får mulighed for at komme ind de steder, hvor man selv er uddannet, og jeg ville da meget nødigt have, at mit barn udelukkende skulle kunne blive skolelærer. Det synes jeg ville være ret problematisk.

Vores bud på det er først og fremmest, at vi skal have udbygget EFG-uddannelserne inden for området, men vi ser meget gerne, at den sidste del af denne bestemmelse glider ud.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi ønsker ikke fra det radikale venstres side at bidrage til nogen favorisering af en gruppe arbejdsgiverbørn. Det føler vi på den anden side heller ikke at der er tale om i forbindelse med den sag, der er på dagsordenen nu. Vi føler ikke, at der er noget stødende eller andet, som gør, at vi skal ændre de eksisterende forhold. Det siges, at organisationerne har anbefalet den gældende praksis, og det er jo rigtigt. Det behøver naturligvis ikke betyde, at man i alle forhold skal følge organisationerne, men vi har ikke i forbindelse med dette forslag behov for at tilsidesætte de ønsker, der har været fremme fra organisationernes side, og vi kan ikke støtte det pågældende forslag.

Arne Melchior (CD):

CD ser ikke noget problem, der kan foranledige folketinget til at støtte det her fremsatte forslag, og jeg er glad for at have erfaret, at næsten samtlige de partier, som vi til daglig har nemt ved at samarbejde med og forstå tankegangen hos, har den samme opfattelse.

Jeg skal efter denne afvisning kun knytte en enkelt kommentar til den idelige læggen begrebet »arbejdsgiver« for had.

Aage Damgaard, der i sin tid var fabrikant af Angliskjorter og sad i Statens Kunstfonds ledelse og har efterladt sig mange andre temmelig gode spor, sagde engang, at navnet var forkert. Det skulle ikke hedde »arbejdsgiver«, sagde han i fjernsynet, for han giver jo ikke noget, og det kunne jeg godt være enig med ham i; han skaffer måske noget, nemlig bl. a. arbejdspladser og omsætning og i nogle tilfælde eksport eller noget, der er næsten lige så godt. Der foregår i kredse af befolkningen en bestandig nedrakning af de personer og selskaber, der optræder som arbejdsgivere; det slog mig stærkt under den del af debatten, der nu er overstået, i forbindelse med nævnelse af begrebet »mesterlære«.

Da jeg kom i lære som 14-årig, vidste jeg faktisk ikke, at jeg var i mesterlære. Jeg skal ikke benægte, at det har stået i kontrakten, jeg har ikke hæftet mig ved det, men i daglig tale blev det ord aldrig brugt dengang.

Nu taler man om »mesterlære«, og jeg har mistanke om, at der ligger noget af den samme nedvurdering som af begrebet »arbejdsgiver« i dette. Man skal jo ikke uddanne nogen til at være mester, for så tror han jo, at han er noget. Tænk, hvis han gik hen og blev dygtig eller perfekt i sit fag! Sikke en karl, at han bilder sig ind, at han nogen sinde kan gå hen og blive mester, medens jeg selv kun er svend eller noget i den retning. Jeg synes, det er en skrækkelig tendens å la: han er stor og aparte, derfor skal han karnøfles, sagde anden, som ifølge H. C. Andersen bed. Vi så et eksemplar både af en mester og en arbejdsgiver, de, der var vågne så længe i går aftes, at de så udsendelsen om N. S. Høm, og hvad han havde skabt, dels som mester, dels som arbejdsgiver. Man skulle næsten tvangsindlægges til at se den udsendelse, hvis man ikke har set den.

Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at advare imod denne nedvurdering af folk, der kan noget, vil noget og vil yde noget, og dér kommer det med børnene ind. Der skal ret specielle egenskaber til at etablere en virksomhed, det er ikke hvem som helst givet, selv om man kan være nok så dygtig på mange områder. Vi har dog set i alle mulige fag gennem generationer, at der har været en god virkning af, at børn af én, der havde talentet til at etablere en virksomhed, kunne opdrages i den virksomhed og videreføre

[Arne Melchior]

den, og det tror jeg såmænd slet ikke man skal kimse ad.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke støtte dette forslag, og som begrundelse skal jeg henvise til det svar, undervisningsministeren har givet hr. Steen Folke den 10. december 1980 på et spørgsmål stillet af hr. Steen Folke desangående.

Af svaret fremgår det ganske klart, at dette er en ordning, som hjælper unge mennesker, som har en eller anden familiemæssig tilknytning til et fag, til at komme videre i uddannelsen. Vi finder, det er en god ordning dels for faget, dels for de unge mennesker. Og så skal vi da heller ikke se bort fra, at ordningen ikke er af nye dato, og at den er tiltrådt af begge arbejdsmarkedets parter, og det er på den baggrund, ministeren har ønsket at godkende en sådan ordning. Vi er enige i dette synspunkt.

Alfred Hansen (DR):

Jeg har bemærket, at ministeren i sin tale vedrørende beslutningsforslag nr. B 68 ikke har taget afstand fra selve forslaget formulering, og dermed har ministeren jo indirekte givet tilslutning til det, som siges, nemlig at der er reserveret en særlig kvota, som forbeholdes børn af arbejdsgivere inden for branchen.

Jeg vil tilslutte mig de forrige ordførere, som har givet udtryk for, at dette ikke er udtryk for lige adgang til uddannelse. Derfor synes vi, at der i allerhøjeste grad er behov for i udvalget at se på, om ikke vi kan få det ændret, så der virkelig bliver tale om, at de unge har lige adgang til at søge og muligheder for at få denne uddannelse. Jeg mener også, der ligger noget forvridende i hele den strukturelle opbygning, gældende regler er udtryk for.

Det var interessant at høre venstres ordfører, hr. Øllgaard, tale om, at der jo ikke var så stor en forskelsbehandling. Dermed har venstres ordfører altså accepteret og sagt, at der er tale om forskelsbehandling. Jeg gad vide, hvor stor en forskelsbehandling venstre kan tillade på et sådant område. Jeg vil minde venstre om, at de ynder at besmykke deres navn med »Danmarks liberale parti«. Det synes jeg nok må medføre nogle forpligtelser med hensyn til lige frihed og lige ad-

gang til at søge og få en uddannelse. Gældende regler bygger på et fødestedskriterium, hvor grupper fra et bestemt geografisk område forlods får del i de uddannelsespladser, der er.

Når der henvises til, bl. a. af den sidste ordfører, at det er en regel, der har været gældende i mange år, og så kan man jo godt køre videre, så vil jeg sige, at situationen er ændret betydeligt, idet der nu er langt flere, der søger om optagelse, end der rent faktisk er muligheder for at optage. Hvis man havde denne regel på et tidspunkt, hvor man dårlig nok kunne få det antal ansøgere, der var plads til i uddannelsen, havde det ikke så stor en forvridende virkning, som det har nu. Nu er det i virkeligheden en særlig begunstiggelse, hvis man i det hele taget kan få en uddannelse, og derfor synes jeg, der er grund til, at ministeren overvejer at ændre gældende regler. Der er naturligvis behov for fleksibilitet i vores uddannelsessystem, og det synes jeg ikke de gældende regler er udtryk for.

I ministerens svar af 10. december 1980 til hr. Steen Folke siger ministeren:

»Det er en ordning, der er foreslået af arbejdstagernes og arbejdsgivernes organisationer, og som jeg har fundet det rigtigt at imødekomme.«

På det grundlag vil jeg gerne spørge ministeren, om ministeren ville synes, det var en god idé at opretholde den nuværende ordning, hvis ikke arbejdstagere og arbejdsgivere var blevet enige om det.

Jeg fornemmer længere henne i ministerens svar, at ministeren ikke synes, det er så særlig godt. Ministerens svar efterlader det indtryk hos mig, at hun faktisk har lyst til at ændre det, idet hun siger:

»Jeg vil da godt føje til, at det ikke er uden betænkelighed, man har en sådan ordning inden for bestemte fag.«

Det synes jeg er tilstrækkelig begrundelse for, at vi i udvalget søger at få fjernet de urimeligheder, som er til stede i øjeblikket. Retsforbundet kan støtte hensigten med forslaget.

Lawaetz (FP):

Jeg vil være venlig og tro, at det ikke er et rent partipolitisk spørgsmål, men at der ligger en idealistisk idé bag. Vi kan godt blive

[Lawaetz]

enige om, at folk skal behandles ens, men man gør nok noget stort ud af en lille bitte ting, mener jeg. Jeg vil godt spørge VS, om man nogen sinde er stødt på det tilfælde, at en søn eller datter af en håndværksmester er gået på EFG. Jeg har ikke mødt det første tilfælde endnu. Man diskuterer også i dag, at mesterlæren og EFG eksisterer sideordnet, og det bliver de ved med i mange år.

Jeg har altså ikke i min mangeårige praksis nogen sinde hørt, at en søn eller datter af en håndværksmester er gået på EFG og har taget pladsen op for andre. Det er helt klart, at de enten kommer i lære hjemme eller hos en eller anden kollega. Det, der kan være tale om, er de få servicefag – jeg kan nævne urmagere og frisører. Der har man ikke mere mesterlæreuddannelse. Der vil det kunne falde for, at faderen har en frisørforretning og knægten skal i frisørlære. Men det er altså kun i undtagelsestilfælde, der kan blive tale om det. Jeg mener derfor, at sagen er blæst alt for meget op.

Steen Folke (VS):

Selv om det måske ikke rigtig er sæson for det, vil jeg godt starte med at fortælle en lille nissehistorie.

Alle ved, at de har det hyggeligt i Nisseland, men som denne lille opbyggelige historie viser, er det ikke noget demokratisk samfund. Alle ved vel også, at køns- og familierollerne i Nisseland er meget traditionelle. Det er farmand, der bestemmer og slår takten med grødskeen. Det er måske ikke alle, der ved, at der er privat ejendomsret til produktionsmidlerne i Nisseland ligesom hos os, men sådan er det. Der er nogle nissemand, der ejer grantræerne, og nogle andre, der udfører det hårde arbejde med at pleje og passe dem under opvæksten og fælde dem, når den tid kommer. Alt dette var helt accepteret af langt de fleste nisser – dem, der ejede noget, og dem, der ikke ejede noget, mænd, kvinder og børn.

Man så skete der noget, som udløste intet mindre end en revolte i Nisseland. Uden at nogen rigtig ved, hvordan det gik til, så blev der født en frygtelig masse nissebørn, og godt næret af den herlige grød voksede de op og blev store, så store, at de skulle have en erhvervsuddannelse. Pludselig var der mange flere, der gerne ville i lære som gran-

træspassere, end der var brug for, og så blev der indført adgangsbegrænsning. Også det syntes langt de fleste nisser i og for sig var i orden.

Men så skete der en dag det, at sønnen af en gammel, rig julenisse, som ejede en masse grantræer, han kom blandt dem, der ikke kunne blive plads til på skolen for grantræspassere. Det var han selv ked af, men hans far var rasende. »Hvordan skal min søn nu kunne overtage den virksomhed, jeg har, den dag jeg dør, når han ikke kan få den uddannelse, der giver ham forstand på grantræer?«, fnøs den gamle. Og da han havde stor indflydelse på tingene i Nisseland, blev der lavet en ordning, som gav fortrinsret ved optagelse på skolen til børn af de nisser, der ejede nogle grantræer. Det var de andre juletræejere glade for. De takkede den gamle, rige nisse hjerteligt, fordi de nu havde sikkerhed for, at deres juletræforretning kunne gå planmæssigt i arv fra generation til generation.

Men der var nogen, som ikke var så glade for den nye ordning. Det var dem, der ikke ejede nogen grantræer, og hvis børn nu blev forhindret i at få en uddannelse, fordi juletræsejernes børn kom foran i køen. En af de utilfredse – hør nu godt efter! – en af de utilfredse startede et rigtigt nisseoprør. Han sagde: »Det er i orden, at jeg ikke ejer nogen grantræer, som mine børn kan arve efter mig. Det er også i orden, at jeg ikke tjener så meget, at jeg kan give mine børn lige så meget grød, som de rige juletræsejeres børn får. Men det er for galt, at mit barn oven i købet skal om bag i køen, sådan at han måske slet ikke kan få den uddannelse, der er nødvendig for at kunne ernære sig ved at pleje og passe og fælde de grantræer, som andre tjener ret godt på at eje.« Oprøret bredte sig – hør stadig godt efter! – mange nisser nægtede simpelt hen at fælde flere grantræer for ejerne, før der var indført en mere demokratisk ordning. Hvis der bliver for få juletræer på markedet i december måned, så ved man, hvad årsagen er.

Jeg mener, man skulle tage ved lære af, hvad der foregik i Nisseland. Ingen ved, hvor galt det kan gå her i vores samfund. Jeg må indrømme, at ørerne var ved at trille af mig, da en EFG-lærling fortalte mig om favoriseringen af arbejdsgiverbørn på det grafiske område. Tænk, at vi i dette socialdemo-

[Steen Folke]

kratiske lighedssamfund kan have ordninger af den type. Jeg synes, det er fantastisk.

Der er åbenbart ordførere, som ikke rigtig tror, at det er noget problem, hr. Ole Vig Jensen f.eks. Det må skyldes manglende kendskab til realiteterne. Medmindre hr. Ole Vig Jensen ikke mener, det er noget problem, at der faktisk sker en favorisering af arbejdsgiverbørn. Det er muligt, det radikale venstre synes, at det er helt fint, at de går forud for alle andre ved optagelse ved en erhvervsuddannelse. Hvis det er den radikale politik, så er der ikke noget problem. Det samme kan siges til en række af de øvrige ordførere fra de borgerlige partier.

Hr. Øllgaard var lidt mere imødekommende, idet han sagde, at hvis det virkelig var sådan, var der måske nok noget, man skulle kigge på. Men ellers var det meget interessant, at det var de superliberalistiske partier, fremskridtspartiet og retsforbundet, som kunne se et problem – og så partierne på venstrefløjen, socialistisk folkeparti og VS. Jeg vil da gerne takke de ordførere fra disse partier, som gav deres støtte til forslaget.

Med hensyn til socialdemokratiets holdning skinner det, hvis jeg holder mig til udtalelserne fra den socialdemokratiske ordfører, hr. Nørgaard Sørensen, tydeligt igennem, at man mildest talt ikke er begejstret for ordningen. Jeg må sige, jeg var lidt skuffet over ministerens tale her, for da vi havde spørgsmålet oppe i spørgetiden i december, sagde ministeren dog, at hun syntes, det var betænkeligt. Det var vist ikke rigtig indeholdt i talen i dag. Men jeg kunne forstå på hr. Nørgaard Sørensen, som måske så i højere grad dækkede partisynspunkter, at man dér i hvert fald ikke bryder sig om ordningen. Han talte om en undtagelsesregel i en overgangsperiode og sagde, hvad der i og for sig var det mest interessante, at man ikke vil acceptere indførelse på andre fag.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren er enig i det, eller om det kun er partiet, der får lov at have de synspunkter, som ikke får lov at sætte sig igennem i regeringens måde at føre politik på. Det er klart, at en af grundene til, at jeg har taget denne sag op, er, at ordningen så ud til at brede sig. Foreløbig har den altså kun omfattet det grafiske område, men jeg har hørt noget om, at den også skulle være ved at blive indført på servicefagene. Jeg vil gerne spørge ministe-

ren, om det er rigtigt, og om man så vil overveje at gå imod det, sådan at det ikke breder sig, som hr. Nørgaard Sørensen var inde på.

Ministeren prøvede at bortforklare det hele med, at disse hensyn, man skulle tilgode inde for denne kvota på 10 pct. på det grafiske område, i vidt omfang var geografisk bestemte. Det er ikke det, det drejer sig om. Jeg har ikke noget imod, at man f.eks. laver ordninger, der ud fra geografiske hensyn giver nogle muligheder til dele af landet, der er særlig trængt på den ene eller den anden måde. Men det, der er problemet, og det vil jeg gerne skære ud i pap, er, at der bliver optaget unge, hvis eneste fortjeneste er, at de er børn af arbejdsgivere; derfor kommer de foran i køen, foran alle andre. Det mener jeg er uholdbart. Det kan vi ikke finde os i. Det strider mod enhver rimelighed og anstændighed.

En ting er, at de, der ikke er født arbejdsgiverbørn, altså ikke kan arve virksomheder og sådan noget. En ting er, at man har ordninger i det her samfund, hvorefter virksomheder kan gå i arv. Men ligefrem at udbygge urimelighederne i sådan nogle ordninger med, at disse i forvejen bedst stillede børn – børn af arbejdsgivere hører ikke til de dårligst stillede i samfundet – oven i købet skal kunne springe foran alle andre, når det gælder om at blive optaget på en ervervsuddannelse, det er simpelt hen for strengt.

Det ændrer ikke noget i mit synspunkt, at også de grafiske forbunds topledelse er gået med til ordningen. Det gør ikke disse ordninger spor mere rimelige. Jeg har haft en debat med Ole Kidmose, som ministeren og hr. Nørgaard Sørensen refererede til, om disse ting. Jeg ved ikke, hvilken dækning der er på gulvet i typografforbundet og andre steder for de synspunkter, om man virkelig mener det. Det er klart, at dette, at typografforbundet er rede til at forsvare en sådan urimelighed, gør det lettere for de arbejdsgivere, som er de eneste, der har en interesse i denne ordning, og som mener, at deres børn og unge skal favoriseres. Der er ingen rimelige hensyn, der tilgodeses med denne ordning overhovedet.

Jeg mener ikke, at argumentet med, at ellers blev mesterlæren måske opretholdt, gælder. Man kan ikke indrette nogle ordninger på et totalt knæfald for arbejdsgiverne, bare fordi arbejdsgiverne siger: ja men ellers vil vi

[Steen Folke]

ikke være med til at afvikle mesterlæren. Der må være grænser for, hvad man kan finde sig i, og hvad der kan accepteres af krav. Den slags grov diskrimination indført i uddannelsessystemet mener jeg må høre til det uacceptable. Det ændrer altså ikke mit og mit partis standpunkt, at nogle fra topledelse i nogle fagforbund er gået med til en ordning og også er rede til at forsvare den. Det gør bestemt ikke ordningen mere acceptabel.

Løsningen ville selvfølgelig være at udbygge en tilstrækkelig kapacitet på skolerne, sådan at adgangsbegrænsning ikke var nødvendig. Så var problemet der overhovedet ikke. Men så længe der er adgangsbegrænsning og en lodtrækningsordning – som vel i givet fald er en rimelig måde at administrere det på – må en sådan lodtrækning foregå ens for alle. Det kan ikke være sådan, at nogle går forrest i køen, bare fordi de er sønner eller døtre af arbejdsgivere.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Hr. Steen Folke og også en af de øvrige ordførere var inde på spørgsmålet om adgangsbegrænsning til de faglige uddannelser, og hr. Steen Folke sagde til sidst, at det rigtige var at udbygge kapaciteten på området, så ville problemet ikke eksistere. Det tror jeg ikke er nogen rigtig vurdering, for vi har en række fag og områder inden for de faglige uddannelser, der er meget attraktive, men hvor det ikke er gjort med at udbygge en basiskapacitet. Der vil i høj grad eksistere problemer fremover, al den stund det vil være umuligt – det gælder bl. a. det grafiske område – at finde praktikpladser til alle de unge, der måtte ønske det. Jeg tror derfor, det er urealistisk og måske endda lidt naivt at forestille sig, at vi skal udbygge basisårskapaciteten, sådan at vi kan tage alle ind på det pågældende område. Vi har en pligt til at sørge for, at den kapacitet står i et rimeligt forhold til de praktikpladser, der vil være senere hen.

Hr. Steen Folke var ked af, at jeg øjensynlig efter hans vurdering havde været mere restriktiv – eller hvilket udtryk man nu skal bruge – denne gang, end jeg var, da spørgsmålet blev drøftet i december sidste år. Det er jo jævnlige forekommende, at forslag inden for det uddannelsespolitiske område

kommer op én, to og mange gange i denne sal, enten ved lovforslag eller ved onsdagsspørgsmål, og jeg har én gang for alle gjort mig klart, at jeg ikke hver gang kan belægge folketingets tid med at gentage, hvad der er sagt tidligere. I den pågældende sag er det ikke udtryk for en ændret holdning. Jeg står tværtimod helt fast ved det, jeg dengang sagde i folketinget, nemlig at det selvfølgelig ikke er uden betænkeligheder, at denne ordning er blevet godkendt. Men det er altså et udtryk for afvejning af en række forskellige hensyn, som jeg også redegjorde for ved den lejlighed. Jeg har selvfølgelig betænkeligheder. Jeg kan godt se problemerne ved ordningen.

Når der bliver spurgt om, hvorvidt jeg agter at udbrede den, kan jeg sige: jeg har ikke nogen som helst planer om at udbrede denne ordning til andre områder.

Nymann (FP):

Jeg synes, hr. Steen Folke dramatiserer problemet ganske betydeligt. Jeg tror, hr. Steen Folke kunne nævne snesevis af tilfælde, hvor bl. a. socialdemokrater var ansat inden for systemet, hvor deres politiske observans har været den største baggrund for det job, de har fået. Men jeg skal ikke være urimelig her. Bare hr. Steen Folke kan nævne mig ét tilfælde, ét eneste tilfælde som eksempel på dette skrækindjagende, som han har talt om her, så vil jeg være imponeret af ham. Bare ét eneste tilfælde, så vil det være fint.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg er selvfølgelig enig med undervisningsministeren, når undervisningsministeren siger, at der ikke må være et alt for stort misforhold mellem indtaget på basisåret og så antallet af praktikpladser. Men er det så ikke på tide, at vi virkelig gør noget alvorligt for at få de praktikpladser? Er det ikke på tide, at regeringen pålægger arbejdsgiverne, at de skal tage de unge mennesker ind i praktik? Har de ikke en forpligtelse til at sørge for, at fagene kan gå videre? Vil man ikke pålægge dem det i form af en kvotaordning i forhold til antallet af ansatte svende eller et eller andet i den retning?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

[Undervisningsministeren]

Jeg er ganske enig med fru Marianne Bentsen-Pedersen i, at det er på tide, og jeg kan henvise fru Marianne Bentsen-Pedersen til at tale med sin gruppeformand, som i går deltog i drøftelser med regeringen præcis om det spørgsmål.

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne erkende over for ministeren, at det nok var for flot sagt, at hvis ikke der var adgangsbegrænsning, var problemet løst. Jeg kan godt se, at der kan være problemer endda. Men det er selvfølgelig ikke noget forsvar for at have ordninger af denne karakter. Jeg mener ikke, det kan være et argument for, at det så er rimeligt at opretholde denne ordning eller noget som helst i den retning. Jeg håber heller ikke, det var det, ministeren mente med synspunktet. Jeg mener, at ordninger af denne slags er uacceptable under alle omstændigheder.

Ministeren siger, at hun ikke har planer om at udbrede dem til andre områder. Det har jeg heller ikke haft ministeren mistænkt for. Problemet er, hvis andre nu har sådanne planer – og jeg kunne sagtens forestille mig, at der var nogle arbejdsgivere på nogle andre områder, der kunne have den slags planer – hvor meget skal vi så finde os i? Skal det have lov at brede sig på alle områder? Én ting er, hvilke planer ministeren måtte have, noget andet er, hvordan man vil stille sig over for eventuelle planer fra anden side. Der må være en vis anstændighed, en vis rimelighed i hele optagelsesproceduren, så det ikke kan ske, at nogle unge bliver ramt, fordi nogle andre får lov at springe forud for dem i køen, fuldstændig uden rimelig grund.

Til hr. Nymann vil jeg sige, at det fremgår af ministerens svar til mig – som er optrykt som bilag til forslaget, altså svaret på det spørgsmål, jeg stillede i december – at der har været en række tilfælde af denne art. Jeg kan ikke nævne personer, men det er vel heller ikke det afgørende. Vi kan få opklaret i udvalget, hvor mange der er blevet optaget, og få tallene for det. Det er ikke på noget tidspunkt benægtet, at det eksisterer; det er en realitet, så man behøver ikke at tale om det, som om det er noget hypotetisk. Det er en realitet, og i en række tilfælde er unge blevet optaget, alene fordi de er børn af arbejdsgivere inden for det pågældende områ-

de. Det kan dokumenteres, og i udvalget kan vi finde ud af, i hvor mange tilfælde det foreløbig er foregået. Jeg mener altså, at ét tilfælde ville være ét for meget. Det forstår jeg at hr. Nymann er enig i. Det vil altså vise sig, at det er sket i en række tilfælde. Det kan vi få afklaret i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ens vilkår for handelsskolelærere.

[Af Bertel Haarder (V) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 69. Fremsat 6/2 81).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Det fremsatte forslag til folketingsbeslutning om, som det hedder, ens vilkår for handelsskolelærere går ud på, at folketingsrådet skal opfordre finansministeren til senest med udløbet af indeværende overenskomstperiode at skabe ensartede løn- og arbejdsvilkår for lærere, der underviser henholdsvis lærlinge og EFG-elever, således at timetallet bliver det samme for de to lærergrupper mod nu 27 timer ved handelsmedhjælpereksamen og 24 timer ved EFG.

Jeg kan sige, at på samme måde som der er tjenestetidsordninger for lærere i folkeskolen, ved gymnasier og seminarier og tekniske skoler, er der for faste lærere ved handels-